

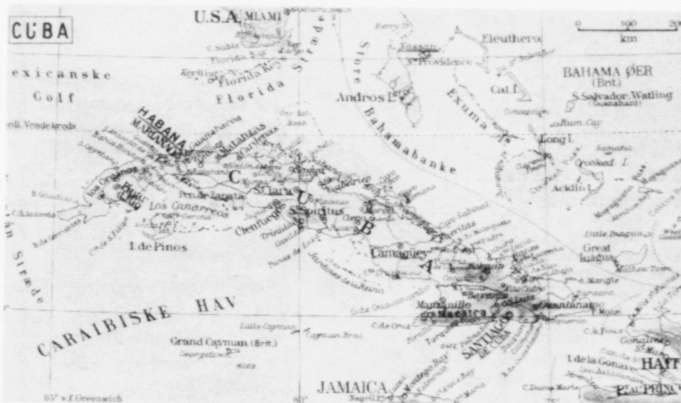
Mannarættindini á Cuba:

Her er fólkioð valdið

1. partur

— Móður Teresa er arbeidsleys á Cuba. Neyð og armóð er útruddað — eitt einastandandi fyrbrigdi í Latin-Amerika.

Men tað er eisini einastandandi i mun til USA, ið hevur átekið sær leiklutin sum alheims ákærari móti Cuba fyrri »mannarættindabrot«, skrivur Ron Ridenour i blaðnum »Kontakt«. Hann er journalistur og rithøvundi og hevur júst vitjað Cuba i tveir mánaðir. (Sjúrður Joensen hevur týtt greinina, ið vit prenta i tveimum)

Cuba liggur í Carabiska havinum millum Florida og Jamaica

I USA har aftur ímóti hevur móður Teresa báðar hendur fullar, við trimum miljónum fólkum, ið alment eru heimleys, og mugu vera á gøtuni. Fimta hvørt barn livir í fátækradmi — helvtin av litlum børnum eru altíð fátæk. Triðingurin av fólkinum er heilt ella lutvíst analfabetar. Tað eru 15 miljónir arbeidsleys.

A Cuba tala fólk ikki niðrandi um onnur fólksløg ella bólkur, og tað sær ikki út sum um tey ræðast myndugleikarnar. Sum so ofta annars i triðja heiminum møtir tú ikki á Cuba teim kronisku sjúkum ella megurð — ti stinkandi lukt i bussunum.

Tað er ongir biddara, ongi misrøkt, ongi børn, ið ikki ganga i skúla, ongir analfabetar, ongin bandaharðskapur ella skipað logbro. Tað er eingin fjandskapur millum lögverju og borgarar. Tvørtur i móti, álit og samstarv

er tað vanlig. Tað er fult av mentunartiltekum — fólk synga og dansa, har er tónleikur og ítróttur.

Bæði tað eg sjálvur havi sæð i tveir mánaðar á Cuba og hagtøl hava vísað meg um, at Cuba undir sosialistisku stjórnini hevur ment seg til eitt samfelag, ið fyrimyndarliga heldur mannarættindini. Cuba leggur dent á sosialrættindi og tryggjar, at »ein og hvør hevur rætt til liv, frælsi og persónliga trygd.« (§ 3 i Mannarættindina Kunngerð S.T.'s). Ongum trýtir mat, klæði ella bústað.

Staðin fyrir er tað nakrar avmarkingar i ti borgarlaga frælsinum.

»I kapitalistiskum londum hava tey ríku frælsi, men meirilutin fær bert fá mannarættindi. Hjá okkum hevur rmeirilutin valdið, ikki minnilutin. Um USA gav okkum frið, høvdu vit fingið enn og meira — eisini viðvíkjandi

størri frælsi fyrir avvikjarar«, sigur cubanski søgu- maðurin Rogerio Jimenez.

— Her vestan fyrir verða vit undirdýkt i tagna ella ringum tíðindum, tá talan er um Cuba. Alheims tíðindatænastan, sum USA stýrir 70% av, boðar bert frá vansom og klandri frá Cuba. Okkara fjølmiðlar verða stýrdir eftir einum kyniskum tíðinda-hugtaki. Teir greina veruleikan negativt og manipulerandi fyrir at visa, at ongin kollveltingarlig gongd kann hava positivt úrslit.

Tá vit meta um støðuna viðvíkjandi mannarættindum á Cuba i dag, eiga vit at sammeta við fyrr i tíðini, kanna teir materiellu møguleikarnar og landatvørligu og mentunarlugu viðurskiptini.

Vit skulu minnast, at høvuðsákerin, USA, hevur jattað (sb. eina senatsnevnd og táverandi CIA-stjóra W. Colby), at hava roynt at myrða hin væl-

dámða leiðaran á Cuba fleiri ferðir (27 ferðir, sigur F. Castro). USA gjørdi óprovokerað innrás i 1961, hótta ið alheims atomstriði i 1962 orsakað av vápnagoymslu. Cuba, USA figgjjar og mælir stóðugt til sabotasju móti cubanska fólkinum, gróðini, idnaðinum og húsdjorahaldi. Cuba, USA heldur eina herstöð á cubanskari jørð, og førir totalt figgjjarboycott móti landinum. Snøgt sagt, Cuba er undir stóðugum trysti fyrir at yvirleva móti einum mektugum, ómildum figginda.

Demokrati i einflokka-skipan

»At tað bert er ein flokkur, hevur røslugligar orsøkir«, sigur Armando Hart, mentunnarmálaráðharri og hugmyndafrøðingur kommunistaflokksins.

»Tað var ongin sosialistaflokkur á Cuba áðrenn kollveltingina, sum tað er i Europa. Kommunista-flokkurin, 26. juli-Rørslan og Kollveltingarliga Skipanin bræddu saman eftir sigurin i 1959, til tann nýggja Kommunista-flokk. Sjálvandi varð flokkur Battista avtikin, tað var ikki sosialur grundvøllur fyrir fleiri flokkum.

So skjótt kollveltingin hevði ríkið amerikonsku innrásina aftur, varð nýggj stjórnarskipan skrivað, og tað var stórt orðaskifti um hana. Við fólkaatkvøðu i 1978 atkvøddi 98% av fólkinum frá 16 árum og upp eftir. Tað var fri, sjálvboðin, loynilg atkvøðugreiðsla.

Bert 1% atkvøddi ímóti stjórnarskipanini, ið ger

Cuba til ein ein-flokka »socialistiskan stat fyrir arbeiðarar og bøndur«.

Val

Tað, sum fá vita um her vestan fyrir, er, at politisku leiðarar Cuba verða valdir. Og hvørki limaskapur i flokkinum ella pengar er nakað avgerandi, tá fólkioð skal velja. Minst 2 og mest 8 skulu stilla upp, har ein skal veljast. Valdir verða 13.257 umboðsmenn til bygdarstýrini og Tingið. Tingið velur forseta landsins og 31 limir i statsráðið. Ovasta leiðslan er so státt óbeinleiðis vald, men teir eru allir uppstillaðir i sinum valøki. Tey lokalu umboðini skulu hava meira enn 50% av atkvøðunum. Teir verða valdir fyrir sitt arbeiði, sosialu meining og ideir. Allir, ið valdir eru, skulu regluliga handa stillarum sinum skrivligar frageiðingar, og veljararnir kunnu nær sum helst gera valið av teimum, teim ikki dámara ógildugt. Politiskir umboðsmenn fáa ikki meira løn, enn teir fingi i sinum vanligari arbeiði.

Nýta ikki verkfall

Cuba er vælskipað samfelag. 5% av teim 10 miljónum fólku eru limir i Kommunista-flokkinum. 200.000 eru i pioner-rørsluni. Landsfelagið av kvinnum hevur tvær miljónir limir, og næstan allir teir 3.050.000 arbeiðarnir eru i yrkisfelag.

80% av jørðini verður velt av stats-kollektivum. nakað av jørð verður ar-

Hagtøl

Cuba og onnur lond

Miðallivialdur	ar
Japan	77
Danmark	75
USA	75
Cuba	74
Vesturtýskland	73
USSR	72
Argentina	70
El Salvador	67
Nicaragua	63
Kenya	55

Kelda: The State of the World of Children 1988

Barnadeyði

(1.000)	
Japan	6
Danmark	7
Vesturtýskland	9
USA	10
Cuba	15
USSR	23
Argentina	33
El Salvador	61
Nicaragua	64
Kenya	74

Kelda: The State of the World of Children 1988

beidd co-operativt ella privat.

Arbeidsloysi er onki. Allir arbeiðararnir vinna nóg mikið til livikostnaðin við 8 tíma arbeiðsdegi. Ein maðað varar ferian, við løn. Minsta lønin er 120 pesos (1.000 kr.) um mánaðin. Miðalið er 190 pesos. Húsaleigan er ongan tíð yvir 10% av lønini. Øll hava rætt til fólkapensjón.

Arbeiðararnir eru við til at leggja framleiðsluna til rættis, teir kunna eisini finnst at leiðsluni á yrkisfelagsfundum ella á arbeiðsplassinum. teir mugu ikki fara i verkfall.

»Arbeiðararnir eru vápnarar. Hvi skuldu teir noyðast at fara i verkfall?« spyr forsetin, Fidel Castro.

»I einum borgarligum samfelagi eru verkföll neyðug vápn fyrir arbeiðararuttan veldi. Her er fólk-

Ein vanlig gøtumynd á lilla býnum Trinidad á suðurstrondini i Cuba

